

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Barne-, ungdoms- og familielidirektoratet
Pb. 8113 Dep
0032 OSLO

Deres ref
2009/50590

Vår ref
201101001-/LFO

Dato
20.06.2011

Søknad om stebarnsadopsjon - barn født av surrogatmor

Vi viser til brev av 1. mars 2011 med spørsmål om tolkning av retningslinjer om adopsjon, Q-1045. Direktoratet ber om avklaring på hvordan retningslinjene skal forstås når det gjelder kravet til oppfostring ved stebarnsadopsjon der søknaden gjelder barn født av surrogatmor.

I tilfeller hvor et ektepar eller registrerte partnere har benyttet seg av en surrogatmor, kan den ene i forholdet være juridisk far til barnet. I slike tilfeller kan fars ektefelle eller registrerte partner søke om stebarnsadopsjon, jf. adopsjonsloven § 5 og § 5a. Det er de samme strenge vilkårene for stebarnsadopsjon som må være oppfylt i disse sakene, så som for eksempel lovens bestemmelser om samtykke og uttalerett og hensynet til barnets beste.

Etter norsk rett regnes den kvinne som føder barnet som mor til barnet, jf. barneloven § 2. Det er således surrogatmor som regnes som barnets mor. Det følger av adopsjonsloven § 7 at den som er under 18 år ikke kan adopteres uten samtykke fra den eller dem som har foreldreansvaret. Har surrogatmor fortsatt foreldreansvaret skal surrogatmor gi sitt samtykke til adopsjon. Dersom surrogatmor har fraskrevet seg foreldreansvaret, skal likevel surrogatmor få uttale seg så vidt det er mulig. Adopsjonsmyndighetene må derfor så langt råd er, bringe på det rene hvem som er barnets foreldre.

Det følger av adopsjonsloven § 2 at en adopsjonsbevilling bare kan gis når det antas at adopsjonen vil bli til gagn for barnet. Videre kreves at den som søker om å adoptere enten ønsker å oppfostre barnet eller har oppfostret det, eller at det foreligger annen

særlig grunn til adopsjonen.

Departementet vil påpeke at det er svært viktig at adopsjonsmyndighetene foretar en grundig og konkret behandling av hver enkelt søknad om adopsjon. Også i retningslinjene Q-1045 uttales det at ved behandlingen av søknad om stebarnsadopsjon skal opplysningene i saken vurderes konkret. Departementet vil understreke at de momenter som fremheves av retningslinjene ikke representerer absolutte vilkår, men inngår i den skjønnsmessige helhetsvurderingen av om adopsjonsbevilling skal gis og hva som er til gagn for barnet, jf. § 2.

Ved søknad om stebarnsadopsjon av et barn født av surrogatmor, vil barnet som regel være lite, og det vil derfor ikke foreligge lang oppfostringstid når myndighetene skal vurdere adopsjonssøknaden. Myndighetene må på denne bakgrunn vurdere om fars ektefelle eller registrerte partner har et reelt ønske om å oppfostre barnet.

I disse sakene vil barnet ofte ha behov for trygge juridiske rammer, herunder juridisk tilknytning til begge sine omsorgspersoner i oppveksten. Departementet understreker imidlertid at det avgjørende uansett alltid vil være om adopsjonen samlet sett vil bli til barnets beste.

Når det gjelder Bufdirs spørsmål knyttet til avtaler om foreldreansvar før et barn er født, viser departementet til at forarbeidene til barneloven ikke tar uttrykkelig stilling til om en slik avtale kan inngås. Det forutsettes imidlertid at avtale om foreldreansvaret skal kunne inngås på den samme blanketten som brukes til erkjennelse av farskap. Det er en fordel at dette kan gjøres i forkant, slik at foreldrene ikke trenger å ta stilling til dette i forbindelse med fødselen. Departementet fastholder at det er adgang til å inngå avtale om foreldreansvaret før barnet er født.

Departementet viser til brev av 3. juni 2010 til Utenriksdepartementet vedrørende registrering av foreldreansvar der et barn er født av surrogatmor. I brevet uttales:

"Når barnet er født av ugifte foreldre, følger det av barneloven § 35 at moren har foreldreansvaret alene. Dette vil også gjelde når barnet er født av en surrogatmor, ettersom hun etter norsk rett vil regnes som mor til barnet. Foreldrene kan avtale at de skal ha foreldreansvaret sammen eller at faren skal ha det alene. En slik avtale skal meldes til folkeregistermyndigheten for å være gyldig, jf. barneloven § 39. Det stilles ikke formkrav til avtalen ut over at den må være skriftlig og at begge foreldre må være enige. Blanketten for farskapserkjennelse NAV 55.00-10 punkt 6 kan ev. benyttes med tilpasninger, slik at det der kan avtales at far skal ha foreldreansvaret alene."

Departementet viser for øvrig til at det er Skattedirektoratet som må kontaktes ved spørsmål knyttet til rutinene hos folkeregistermyndigheten.

Med hilsen

Tone G. Smith (e.f.)

Hanne K. Bratlie

